

Основен приоритет на програмата е хор в състав от 40 аматьорски певци. На организирания „Вечер на овцевъда“ колективът изнесе богата литературно-музикална програма, подготвена за Вечер на първенците в животновъдството и полевъдството“.

В. „БОРБА“
Стр. 36р. 100 от 18. VIII. 19

„ЩО ЗНАЧИ СМЪРТТА НА ЕДИН?“

СЕЛОТО беше блокирано. По всички улици сновяха войници с нагънати на пушките ножове.

Тревожна тишина тегнеше над печалните домове. Тежка задуха се носеше от всякъде, сякаш цялата земя се беше обвърнала на мъртвина.

Селяните се поглеждаха неспокойно през порутените дувари, обрасли с дива върба и треволка, размениха си по няколко и друга дума почти шепнешком и всеки се улавяше на някъде. Те знаеха: сега и стените имат уши.

Само добитъкът издаваше гласно своя протест. Гладни говеда мучаха из пустите улици, ровеха с рога пръстта и почесваха мъшавите си корема о бръстове и черници.

Не разрешиха да ги изкарат на паша. В заповедта беше казано: „Никой няма право да напуска селото под каквато и да било причина. По нарушителите се стреля без предупреждение.“

Кой смее да не се подчини на една такава заповед?

Стрина Петровица ходеше нетърпеливо ту към двара, ту към портата, после пак се връщаше при чуждениката.

— Няма го и няма, се стро. Просто ума ми не стига защо се бави толкова!

Чуждениката, жена на около четиридесет и пет — петдесет години, с посивяла вече коса, която се подаваше изпод черната забрадка, прекъсваше за миг плетения и като я гледаше с големите си, винаги влажни очи, се мъчеше да я утеши.

— Не се тревожи, хазайке, ще си дойде той. Да не е на война!

Стрина Петровица седна на трикракото столче, забодя хурката на дилелния сукман и завъртя неспокойно вретеното. Но по бузите ѝ се стехоха съзиви като две поточеца.

— Няма, няма защо. По забавил се е малко повече, бива ли затова да се безпокоиш?

Стрина Петровица погледна добрата жена, която се мъчеше да я утеши и като че ли ѝ поолекна. Коя беше тя? Преди време кметът я доведе в къщата ѝ. „Ето ти квартирантка — каза ѝ той. — Пък гледай ти тебе да направи червена“. Мръсник е той, този стар пес. Задира хубавите булки, а после ги премунава от нарядния плат.

А жената спечели сърцето ѝ. Само дете мълчеше. Няколко пъти се беше опитала да ѝ заприказва, но тя отбягваше разпитвания. Личеше си, че крие някаква голяма тайна и голяма скръб.

Унесена така в мисли, стрина Петровица не забеляза, че жената се изоточи чак до земята и вретеното се откъсна.

— Марино, защо ли може да се е забавил толкова?

Марина оправя косата си

зад ухото с куката, после, като продължи да плете, каза замислено:

— Ще си дойде той, хазайке. Само монте няма да се върнат.

Но, за да избегне разпитванията, продължи:

— Пък то, всичко се случва. Може воденицата да не върви, може кончето да е уморено.

Преди два дни чичо Петър беше отишъл да мели брашно в едно съседно село. Янтра беше прехвърнала като на гладна година и не вървеше нито селската, нито калугерската воденица.

Но стрина Петровица с право се безпокоеше. Напоследък започнаха да изчезват хора с причина и без причина. Властта беше станала особено бдителна и виждаше във всеки човек, който се връща малко по-късно в къщи — конспиратор. Така неочаквано беше изчезнал от село Колю Газдата, човек смирен и, кажи го, аполитичен. Връщане се човекът от работа по мръскало и някой го застрелял в гърба. После казаха, че бил давал дребни на партизаните.

Ала най-много потресе всички убийството на козарчето Ахмед. Това турче само за хляба и за кат дребни по цял ден се трепеше из селските мери.

Наме-риха го застреляно и на гърдите му бележка: „Това очаква всички, които дават хляба си на шумкарите“. Изтръгнаха. И от това дете ли се побоя властта?

Стрина Петровица не се събуждаше на едно място. Ръцете ѝ треперяха, забравяше и се изхвърляше от главата като жива. Всичко ѝ дразнеше. И войникът, който се разхождаше равнодушно и тихо, сякаш нищо друго не го интересуваше. И петелът, който напук на нея се качи на дървнина, изплеска с крале и изкукурига.

— Къш, мъртвъ! — сопна му се тя и хвърли камък по него. — За хубаво не си се разиял!

Но той без да трепне изплеска още по-силно с криле, опъна шия и още веднаж наведе тревожния си сигнал. Ярките изкъркаха уплашено и се изкокриха. Чу се остро речене на самолет.

— Хазайке, тебе не ти е добре. Да беше си полегнала! — каза тихо Марина, като довършваше куката си.

Лицето на стрина Петровица беше жълто. Възпалените ѝ очи бяха подпухнали. Тя цялата трепереше като трескава.

Марина ѝ хвана под ръка, за да ѝ отведе в къщи, но изведнаж и двете останяха като вкаменени: из гората между двата манастира се чуха гърмежи.

Най-напред рядко, после зачестиха. Зъл кучешки лай ги посрещна. Над дърветата запълзя бял дим като мъгла. Вятърът донесе острата миризма на барут.

— Пак започнаха, пак започнаха! Поразата да ги

поразил! — изхлипа стрина Петровица и се повлече отчаяно към къщи.

Вечерта блокадата беше вдигната и цялото село се стече на чаршията да разбере какви бяха тия гърмежи.

На междана в походен строй стоеше рота войници. Младши поручик, нисък, но стегнат на вид, се разхождаше около тях, разглеждаше ги с някакво самодоволство и непрекъснато опипваше с дясната си ръка кобура на пистолета си. После, като застана като закован изкомандва:

— Рота, мирно! Напред, хо-дом марш!

Тежки стъпки загърмяха по прашната улица.

Но множеството ги изпрати със скрита злоба: преди малко те бяха убили една жена.

Тя лежеше сега просната върху голата земя. Под главата ѝ вместо възглавница имаше счупено колело от каруца. Очите ѝ бяха отворени. В тях сякаш беше замръзнало някакво студено обвинение към тия, които смяхаха мръсното си дело за подвиг, а и към другите, които я гледаха съчувствено, но не намериха сили да потърсят сметка на убийците.

Този жена беше партизанка.

От ухото на ухо заразката ваха как е била убита.

— Разбили отряда при село С.

— Така ли?

— Да. Те били трима. Избягали към нашите гори и се скрили в долния манастир.

— Ами кой ги издал?

— Горският, кой. Видял ги мръсникът една сутрин.

— Цяла рота заварявала гора. А тази жена дала живота си, за да спаси другите двама.

— Открила огън, заблудила войската, а другарите ѝ избягали надолу по реката и се спасили.

— А кой я убил?

— Сама. С последния куршум. За да не се предаде жива.

— Каква жена! Каква жена! — шепнеше всеки и клатеше замислено глава.

— Пърдите казват, че те са я убили?

— Тези ли мръсници? Те убиват само деца.

Пърдите стояха от две страни на героинята, облепени на пушките си като на криваци, и гледаха с помътен поглед множеството.

Изведнаж един селянин сне омазняния си каскет. Съвсем неслъзнателно, сне шапка и наведе ниско глава. После друг. После трети. Всички селяни като че ли по даден знак снеха омазняния каскети, смачкаха сламени шапки, кой каквото имаше на главата си и в страшно безмълвие гледаха тази жена, която ги хипнотизираше със своите отворени очи, които гледаха и след смъртта. Ябанджии и те, като минаваха, спираха каруците си и сва-

ляха шапки, без да виждат какво става. Тъпата започна да расте.

Пърдите побесняха. Сами без войската те се чувствуваша съвсем безсилни.

— Вървете си! Вървете си, дявол да ви вземе! Помислете си само пред кого се прекланяте.

Никой не се помръдна. Удариха го на молба:

— Селото ли искате да изгорите? Елате утре, ако искате да видите как се погребват комунисти.

Без поп и без молитва. Нищо не помагаше.

Товага те разблъскаха хората с пушките си, разсучаха се, а един дори изстреля във въздуха.

Хората си тръгнаха, но някаква скрита закана зрееше в душите им.

На другия ден още от зори барабанът заби. Кметът известяваше на населението да се събере на площада, за да изслуша някои предупреждения.

Но пърдите дотичаха изплашени.

— Г-н кмете, няма я!

— През нощта е изчезнала!

Кметът се разтрепера от злора. Лявата му венда се издигна нагоре и замръзна в дъга.

— Да се арестуват! — той изреди дълъг списък от имена на подозирателни. Земята ще прерове, че не е я намерил.

И те ровиха. Като кучета ровиха земята, но нищо не откриха. Земя широка, в нея и за тях има място.

А две жени всяка нощ по тъмно отиваха в гората. Те коленичаха пред най-големия от седемте бора, полагаша по китка босилек, галеха с ръка зелената трева и не бършеха съзвизите си с кърпа. Нека текат. Нека расте тук росна трева и горски здравец. Защото тук лежеше партизанката.

А и на тях им олекваше скръбта, на една по безследно изчезнал мъж, на другата — по загинали двама сина соколи.

Тези жени бяха стрина Петровица и Марина.

Иван БОЮКЛИЕВ

Добър вечер, Тракия! —

Аз ида

с горещи от предцистия гърди.

Срещни ме с доброта или с обиди,

но само равнодушна не бъди.

Добър вечер, Тракия!

Аз нося

в сърцето си безмъртви стихове,

мечти и непредвидени въпроси

от книгите на твоите синове.

Добър вечер, Тракия!

Аз искам

от люлката на твоите бразди

да гледам и да мисля, как са близки

от тук и най-далечните звезди.

Добър вечер, Тракия!

Матей ШОПКИН

ГНЕВЪТ НА КОМАРА

(Басня)

Когато едно зловонно мръсно блато било превърнато във блок пшеничен.

Комарът малавичен

като побеснял

сърдито

запичнал:

„Скандал! За да расте тук някакво си жито,

пресициша

моето блато кално и ме изгониха нахално.

„Какъв терор! Позов! Тук няма демокрация и свобода!“

Да... Да... Комари, запомнете: Светът е грозен без блато.

Светът без кал, без тиня.

Прилича на пистиня. —

Затий.

жилата

наточете!

И в боен ред

напред

летете!

Унищожавайте житата!

На тяхно място пак навред

ще завонят

блатата! —

Така комарът с гневни викове

летял

над едрите спокойни златни класове,

и все бръмчал: „Скандал!... Той най-подир от яд се пръснал

и... имял.

Драгомир ПЕТКОВ

Нови археологически проучвания в Търново

В началото на 1960 година Народният музей в Търново започна разкопаването и проучването на една част от укрепителната система на столицата на Втората българска държава — Търново. Досега с положителност се знаеше, че крепостни стени са обграждали само хълмовете „Царевец“ и „Трапезица“, на които са живеели представителите на феодалната аристокрация в средновековна България — цар, патриарх и боляри.

През декември 1959 година, при строеж на сграда по улица „Кефалов“ № 17, се откри дебелина (2,80 м), който има посока от подножието на скалната пътека за „Царевец“ по южния склон към река Янтра.

При досегашните разкопки се откри голяма част от тази крепостна стена. Остана непроучена една малка част от стената, която се намира в едно дворно място и участъка непосредствено до р. Янтра.

Проучванията показват, че тази крепостна стена е градена по същия начин както и крепостта на „Царевец“ и „Трапезица“. Тя е била дълга около 150 м. Имала предназначението да защитава от нападение от запад квартал на средновековната столица, който бил разположен по южния склон на „Царевец“ и на

мястото на днешния „Френхисар“. Към стената е открита една четириъгълна кула. Очаква се да бъде открита и крепостната врата, южно от улица „Кефалов“ и още една кула до река Янтра. Стената е запазена само в 3-4 реда камъни в основата си. В културния пласт около нея и най-вече от източната и страна се намират части от глинени съдове от XII-XIV в., монети от българските царе от същата епоха и други средновековни материали.

Откриването на тази част от крепостната стена на средновековната столица показва, че тя е била голям и здраво укрепен град, а не малко феодално градище, което било приспособено за столица. Освен главните крепости — хълмовете „Царевец“ и „Трапезица“ — в единна крепостна система са били включени и другите квартали на средновековния град, разположени в подножието на тези хълмове. Резултатите от археологическите разкопки на крепостните стени на Търново напълно потвърждават сведенията на византийския хронист Никита Хониат за него, че е бил „голям и здраво укрепен град в красивите зони на река Янтра“.

На няколко пъти в миналото са правени археологически разкопки на „Патриаршията на Втората българска държава“. Наскоро след освобождението (1885 г.) Археологическото дружество в Търново предприема разкопки на това място. След това френският археолог Жорж Сьор (1900 г.) също извършва сондажни проучвания в района на Патриаршията. По-късно при построяване на ламетник върху развалините на църквата, военните извършват също разкопки. Най-после през 1951 година се предприема разчитане само на църквата. Резултатите от всички тези разкопки и проучвания не ни са известни, тъй като липсват научни публикации или съобщения за тях. Не ни е известно също така какви материали и предмети са открити при тези разкопки. Във фонда на Търновския музей няма материали, които да са заве-

дени като придобити от този обект.

По всичко изглежда, че досегашните разкопки на Патриаршията в Търново не са провеждани системно, не са спазвани основните изисквания при разкопаване и проучване на такъв важен исторически обект и не са имали за цел цялостно разкриване на онова, което е останало от някогашната средновековна българска Патриаршия.

С разкопаването и проучването на развалините от Патриаршията на хълма „Царевец“ Окръжният музей в Търново си поставя за задача цялостно да разкрие архитектурния комплекс „Патриаршия“, да изясни предназначението на отделните сгради, да определи времето, през което е строен и преустроен, както и да открие и запази всички предмети, принадлежащи на Патриаршията и останали от нея след ограбването и разрушаването ѝ в 1393 година. Цялостното разкопаване и проучване на този исторически паметник ще улесни и ускори завършването на проектирания парк — музей на хълма „Царевец“.

Тъй като голяма част от Патриаршеската църква е вече развита от извършените в миналото разкопки, ние си поставихме за цел да разкопаем и проучим останалите сгради и съоръжения към църквата. Резултат на досегашните разкопки бе откриването на северната оградна стена една кръгла кула и две малки сгради, свързани с живота в Патриаршията — жилищни помещения.

В културния пласт се откриват: декоративна керамичка, парчета от хорошава мазилка със запазени стенописи и разнообразни форми от подова мозайка, направени от зелени, червени, розови, жълти и бели мраморни късове. Всичко това показва, че Патриаршеската църква е била богато украсена отвън с декоративна керамичка, а вътре с многоцветни стенописи и мозайки.

Намерените досега материали — монети, цели и фрагментирани глинени съдове и други предмети датират откритите постройки и крепостни съоръжения на Патриаршията през XII — XIV век.

Я. НИКОЛОВА
К. АНГЕЛОВ

ПО СЛЕДИТЕ НА БАЧО-КИРОВЦИ

На поход в Родопите

Чудно красиви са нашите Родопи — закрилици на борците за свобода. Много туристи постоянно ги обхождат — радват се на красотите им. Пред очите се разкриват гледки, невидими в други планини. Ние, пионерите от походния отряд „Бачо Киро“ — Търново, любители на планинските красоти, също посетихме Родопите, обхождаме ги дълга стъпка. Направихме маршрут, който е разположен в красива местност. В околността ѝ се намират чудните мостове, направени от водата в течение на хиляди години. Дължината на единия от тях е 60 метра, а височината 15 метра.

Бодри и весели, със смях и шепи постепенно минавахме хълм след хълм.

Не след дълго се озовахме в подножието на в. „Персенк“. Всички с нетърпение очаквахме да започне изкачването на върха. И ето, то започна. След около 1 час бяхме на вър-

ха. Пред очите ни се разкри чудна гледка. Хоризонтът се сливаше с високите Родопски върхове.

Отпочинахме, направихме снимки и отново потеглихме към х. „Персенк“. Вървяхме по забележителния римски път. Спряхме и положихме букет пред гроба на партизани, паднали за свободата на нашия народ. Не след дълго стигнахме хижа „Персенк“ — стъпана в борови гори. След около 2 часа се отзовахме в хижа. Тук престояхме 3 дни, които прекарахме в игри и песни. Проведахме вечер, посветена на БКП, с лагерен огън.

Така продължи докрай нашият поход.

В. ТАБАКОВ

председател на походния отряд

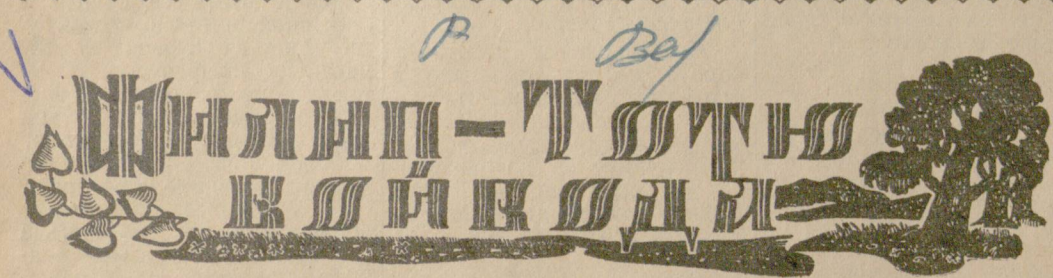
Гл. редактор Хр. Ст. Консулов

Търси се АКордеонист-Корепетитор

по народни танци и балет, СПРАВКА: Пионерски дом — Търново, телефон 30—65.

1—1

Адрес на Редакцията: Вестник „Борба“ — Търново ул. „Васил Левски“ № 11 ТЕЛЕФОНИ: Гл. редактор — 24-58; зам. гл. редактор — 25-26, отделе „Живот и пропаганда“ — 25-27; отделе „Народно стопанство“ — 24-59, отделе „Култура, сит, хумор и сатира“ — 31-41; счетоводство — 32-59; канцелария — 31-25

(44)

Пашата помислил малко и се съгласил. Съгласили се и другите, освен двама турци: Хаджи Дервин-ага и Халим-ага. Те казали, че не трябва да се прави толкова чест на един разбойник-гюрун, който продавал само чалъм на техните калпазани.

— Е добре, — казал сърдито пашата, да продават, ефендим, но ако той продава чалъм на нашите, нека излязат срещу него онези, които не са калпазани.

Двамата позеленели от яд, станали и напуснали заседането.

Пашата пратил запти в с. Гърците да доведат родителите на Тотя, кръстник му Стано от с. Продавци, баба Дона от с. Гърците, която бабувала, и поп Петър Милкоулу от с. Калифарево, който го кръщавал.

Още на другия ден българите в Търново знаели за какво ще докарат Тотювите родители и се приготвили да

ги посрещнат и да им кажат какво да говорят пред пашата.

И действително, когато повиканите пристигнали, търновци успели да им подшушнат как да се държат в конака.

Завели баба Дона, Караасанския поп Димитър и Тотювата майка в конака. Най-напред извикали пред мезлиша пона.

— Ти ли си попът в Караасанската черква? — го попитал пашата.

— Аз съм, ефендим.

— Ти ли си кръщавал детето на Тодор Топалски от с. Гърците?

— В църковните книги е записано, че го е кръщавал старият поп Петър Милкоулу, който умре, а сега аз постъпих на мястото му.